

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

دانشکده پرستاری و مامایی تبریز

گروه پرستاری سلامت جامعه

نام درس: نظام های عرضه خدمات سلامت
شماره درس: ۱۴۱۰۵۹۱۱۲
تعداد و نوع واحد: ۱ واحد نظری
پیشنیاز: ندارد
رشته تحصیلی: پرستاری سلامت جامعه
مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی ارشد
نیمسال تحصیلی: دوّم ۴۰۳-۴۰۲
زمان ارائه درس: ۲ ساعت نظری در ۸ هفته
محل برگزاری: دانشکده پرستاری مامایی تبریز
روز تشکیل کلاس: یکشنبه ها ۱۶-۱۴
مکان تشکیل کلاس: سالن کنفرانس
نام مدرّس: دکتر محمد حسن صاحبی حق،
نحوه تماس با مدرّس: ۰۹۱۴۳۱۳۵۸۳۷ (تماس از ۸ صبح تا ۱۶ در صورت عدم پاسخ پیامک بفرستید. ۲۴ ساعته به گروه پیام رسان بله می توانید پیام بفرستید).

msahebihagh@gmail.com

majid.nm1365@gmail.com

نام کارشناس مربوطه: آقای مجید قربانی نحوه تماس با کارشناس: ۳۴۷۵۳۹۰۶

تاریخ شروع کلاس ها: ۱۴۰۱/۱۱/۲۹ تاریخ پایان کلاس ها: ۱۴۰۳/۲/۲

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با نظام عرضه خدمات سلامت با محوریت پرستاری سلامت جامعه به نحوی که بتواند، به عنوان یک عضو فعال در تیم نظام سلامت موثر بوده و سهمی در سیاست گذاری های نظام ارائه خدمات بهداشتی ایفا کند.

اهداف میانی درس: با توجه به سرفصل های درسی در جدول زیر آمده است.

اهداف رفتاری درسی: متناسب با اهداف میانی در جدول ذیل آمده است.

شیوه ارائه درس: بصورت سخنرانی مدرّس و کنفرانس های دانشجویی توأم با پرسش و پاسخ برحسب نیاز، ارائه درس با ویدئو پروژکتور و استفاده از وایت برد، ارائه ۲۵ درصد درس در سامانه مجازی نوید.

شماره جلسه	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	تعداد و بارم بندی سوالات	تکالیف دانشجوی
۱	۴۰۲/۱۱/۲۹	تاریخچه توسعه نظام های خدمات سلامت نسل های اول و دوم و سوم؛ اهداف و کارکردهای نظام عرضه خدمات سلامت؛	در پایان از فراگیر انتظار داریم که بتواند: ۱. تاریخچه توسعه نظام سلامت در ایران را از زمان زرتشت تا عصر حاضر به طور خلاصه در ده سطر بیان نماید؛ ۲. سه مورد از موارد استفاده از نیروهای مردمی در خدمات بهداشتی را نام برده و در پنج سطر توضیح دهد؛ ۳. نحوه شکل گیری سیستم شبکه را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۴. نظام سلامت را در دو سطر تعریف نماید؛ ۵. چهارچوب پیشنهادی برای نظام سلامت از سوی سازمان بهداشت جهانی را ترسیم نموده و در ۱۰ سطر توضیح دهد؛ ۶. اهداف نظام سلامت را در چهار مورد نام ببرد؛ ۷. رویکردهای نظام سلامت را در ۸ سطر توضیح دهد؛ ۸. سه نسل اصلاحات در نظام سلامت را در ده سطر توضیح دهد.	دانش و درک تاکسونومی ۱	۲ سوال ۱ نمره	
۲	۴۰۲/۱۲/۱۳	عوامل تاثیرگذار بر نحوه ارائه خدمات بهداشتی در نظام های مختلف؛ انواع نظام های ارائه خدمات سلامت؛	۱. عوامل تاثیر گذار بر نحوه ارائه خدمات بهداشتی را نام برده و هر کدام را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۲. معیارهای دسته بندی نظام ارائه خدمات سلامت را نام برده و هر کدام را در پنج سطر توضیح دهد.	دانش و درک تجزیه و تحلیل تاکسونومی ۲	۲ سوال ۱ نمره	
۳ و ۴	مجازی	خدمات اساسی بهداشت (Basic Health Service) و مراقبت های اولیه بهداشتی (Primary Health Care) و پوشش همگانی سلامت (Universal Health Coverage)	۱. الگوهای ارائه مراقبتهای بهداشتی جامع و خدمات بهداشتی بنیادی را در ده سطر توضیح دهد؛ ۲. بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ را تعریف نموده و حداقل به ۵ شاخص آن اشاره نماید؛ ۳. اصلی ترین کلید نیل به شعار بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ را معرفی نماید؛ ۴. جایگاه مراقبتهای بهداشتی اولیه در سیستم شبکه را بیان نماید؛	دانش و درک تاکسونومی ۱	۴ سوال ۲ نمره	

شماره جلسه	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	تعداد و بارم بندی سوالات	تکالیف دانشجوی
			<p>۵. چهار مورد از فلسفه مراقبتهای بهداشتی اولیه را نام برده و در پنج سطر توضیح دهد؛</p> <p>۶. چهار مورد از اصول مراقبتهای بهداشتی اولیه را نام برده و در هشت سطر توضیح دهد؛</p> <p>۷. چهار مورد از ضوابط ارائه خدمات سلامت را نام برده و در هشت سطر توضیح دهد؛</p> <p>۸. دوازده مورد از اجزاء مراقبتهای اولیه بهداشتی را نام برده و هر کدام را پنج توضیح دهد؛</p> <p>۹. شعار سازمان بهداشت جهانی را در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ نوشته و در یک صفحه تشریح نماید.</p>			
۵	۴۰۲/۱۲/۲۰	مقایسه تحلیلی نظام عرضه خدمات سلامت ایران با سایر کشورهای جهان (شباهت ها و تفاوت ها).	<p>۱. نظام عرضه خدمات سلامت کشورهای کانادا، آلمان، چین و ژاپن را با ایران مقایسه نماید؛</p> <p>۲. دروندادهای کشورهای فوق را با کشور ایران مقایسه نموده و در یک جدول نشان دهد(درون دادها شامل: میزان درآمد سرانه ناخالص، درصد تخصیصی بودجه به حوزه سلامت، تعداد تخت های بیمارستانی، ترکیب نیروی انسانی شامل پزشک، دندانپزشک، پرستار، ماما، متصدی آزمایشگاه و رادیولوژی)؛</p> <p>۳. برون دادهای کشورهای فوق را با کشور ایران مقایسه نماید(بروندادها شامل: میزان های بروز و شیوع ۱۰ بیماری شایع در کشورهای فوق الذکر، میزان های مرگ کودک زیر یکسال، زیر پنج سال، مادران باردار و امید زندگی).</p>	دانش، درک و فهم، تجزیه و تحلیل، کاربرد تاکسونومی ۲	۲ سوال ۱ نمره	
۶	۴۰۳/۱/۱۹	راهکارهای بازنگری و اصلاحات در نظام های عرضه خدمات سلامت.	<p>۱. بازنگری اساسی انجام گرفته در نظام سلامت ایران را معرفی نموده و محورهای بازنگری را حداقل در ۴ مورد بیان کند؛</p> <p>۲. ضرورت بازنگری در نظام های عرضه سلامت را در ۵ سطر بیان کند؛</p> <p>۳. چهار گام اساسی بازنگری در نظام سلامت را بیان نماید؛</p> <p>۴. علل درونی و بیرونی که اصلاحات را ضروری می سازد در ده سطر توضیح دهد؛</p> <p>۵. چالش های اجرایی اصلاحات در نظام سلامت را در ده سطر توضیح دهد؛</p>	دانش و درک و تجزیه و تحلیل تاکسونومی ۲	۲ سوال ۱ نمره	

شماره جلسه	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	تعداد و بارم بندی سوالات	تکالیف دانشجوی
۷	۴۰۳/۱/۲۶	موسسات مرتبط با سلامت بین المللی (یونیسیف، سازمان جهانی بهداشت، سازمان ملل، سازمان غذا و کشاورزی)	۱. وظایف سازمان های رسمی ذکر شده در اهداف میانی را نامبرده و نقش آنها را در تامین سلامت در ۵ سطر توضیح دهند؛	دانش و درک تاکسونومی ۱	۲ سوال ۱ نمره	
۸	۴۰۳/۲/۲	موسسات مرتبط با سلامت ایران و تبریز (هلال احمر، بیمه ها، سازمان بهزیستی، کمیته امداد، موسسات خیریه، انجمن های مبارزه با بیماریها)	۱. نقش انجمن های مبارزه با بیماریها از جمله انجمن دیابت، محک، انجمن تالاسمی و ... را در شهر تبریز شناسایی نموده و اهداف آنها و نقش آنها را در تامین سلامت مردم در پنج سطر توضیح دهند. ۲. موسسات خیریه شهر تبریز (ترجیحاً استان) را شناسایی نموده و نقش آنها را در تامین سلامت مردم در پنج سطر شرح دهند؛	دانش و درک تاکسونومی ۱	۲ سوال ۱ نمره	
۴۰۳/۲/۹		امتحان از کتاب ادهم، داود. نظام های عرضه خدمات بهداشتی درمانی در ایران و جهان. موسسه فرهنگی انتشاراتی یاوران. ۱۳۸۶.				

مقررات کلاس:

۱. ضبط صدا و تهیه فایل صوتی ممنوع می باشد؛
۲. انتشار فایل های صوتی بارگزاری شده در سامانه نوید ممنوع می باشد؛
۳. حضور به موقع و منظم در کلاس؛
۴. رعایت ادب و احترام در کلاس.

تکالیف دانشجویان:

۱. مطالعه در مورد مطالب جلسه قبل؛
۲. مشارکت در بحث های کلاسی و استفاده از تفکر انتقادی در پیشبرد بحث ها؛
۳. ارسال به موقع تکالیف مربوط به کنفرانس و ارائه به موقع مطالب.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۱. کنفرانس های ۵ دقیقه ای دانشجویی از ۵ رفرانس اصلی رشته پرستاری سلامت جامعه و مجلات علمی معتبر فارسی (علمی-پژوهشی ISC) و معتبر انگلیسی (ISI, SCOPUS, PubMed) ۵ نمره
۲. حضور فیزیکی مرتب و رعایت کدهای اخلاق و پوشش حرفه ای ۲ نمره؛
۳. امتحان میان ترم از کتاب داود ادهم. نظام های عرضه خدمات بهداشتی درمانی در ایران و جهان. ۵ نمره (سوالات این قسمت تستی خواهد بود)؛
۴. امتحان پایان ترم از کلیه مطالب ارائه شده در کلاس ۸ نمره (سوالات این قسمت تشریحی یا تستی خواهد بود)؛

نکاتی در مورد ارائه کنفرانس:

- ✓ مرحله اول: دانشجو مطالب خود را در قالب یک فایل ورد با خط B Mitra فونت شماره ۱۴ نوشته و به همراه خلاصه آن در یک فایل پاورپوینت جهت ارائه **۴۸ ساعت قبل از زمان ارائه** از طریق msahebihagh@gmail.com به اینجانب ارسال نماید. در فایل ورد رفرانس هر پاراگراف مطلب براساس اصول رفرانس نویسی باید نوشته شود؛
- ✓ مرحله دوم: دانشجو با تکرار و تمرین آمادگی خود را برای ارائه مطلب بالا ببرد؛
- ✓ مرحله سوم: دانشجو می تواند از مباحث مطرح شده در سرکلاس یا در پاسخ به ایرادات گرفته شده اسلاید تهیه نماید و به تعداد اسلایدهای خود بیفزاید. حداکثر مهلت برای انجام این کار ۷۲ ساعت بعد از ارائه کلاسی خواهد بود.

نکاتی در مورد تهیه اسلایدها:

- ✓ اسلایدها در زمینه روشن با فونت های تیره تهیه شود؛
- ✓ کلیه اسلایدها شماره گذاری شود؛
- ✓ عناوین با فونت B Titr 28 و مطالب داخل اسلاید با فونت B Kodak 28 نوشته شود،
- ✓ حاشیه مطالب تراز شود؛
- ✓ تا حد امکان از نمودار و تصویر نیز استفاده شود؛
- ✓ **از نوشتن کامل مطلب فایل ورد در اسلاید اجتناب شود**، مطالب مهم نوشته شود و دانشجو به زبان خود آنها را توضیح دهد. **از روخوانی اسلایدها اکیداً اجتناب شود؛**
- ✓ مدت ارائه کنفرانس ها حداکثر ۵ دقیقه خواهد بود. برای رعایت این وقت توصیه می شود کنفرانس در ۵ اسلاید تهیه شود؛
- ✓ از آوردن تکراری اسلایدهای همان جلسه یا جلسات قبل اجتناب شود. در صورت لزوم ضروری است بالای اسلاید به تکراری بودن آن اشاره شود و به هنگام ارائه از صرف وقت زیاد روی این دسته از اسلایدها اجتناب شود. اسلایدهای تکراری جزء محدوده اسلایدهای شما تلقی نخواهد شد.

نکاتی در مورد ارسال مطالب :

۱. از پذیرش فلش مموری معذوریم لذا ضروری است دانشجویان کلیه تکالیف خود را به آدرس msahebihagh@gmail.com ایمیل نمایند؛
۲. دانشجویان مطالب هر درس را صرفاً با یک ایمیل به اینجانب ارسال نمایند و از ارسال مطالب چند درس در یک ایمیل به اینجانب پرهیز نمایند. برای مثال دانشجویان نمی توانند تکالیف اقتصاد و پرستاری را با نظام عرضه خدمات در یک ایمیل ارسال نمایند. هر یک باید در یک ایمیل جداگانه ارسال شود.
۳. عنوان مناسب برای ایمیل بنویسند برای مثال تکلیف جلسه پنجم درس نظام؛
۴. در متن ایمیل کاری را که انجام داده اند توضیح دهند. (برای مثال: فایل ورد کنفرانس خدمتان تقدیم می گردد. اصلاحات درخواستی انجام گردید در پیوست فایل اصلاح شده خدمتان تقدیم می گردد. و ...)
۵. در ارسال کلیه فایل‌های الکترونیکی که پیوست می گردد ضروری است الگوی زیر را در نام گذاری فایل های پیوستی رعایت نمایند:
نام گذاری فایل باید به زبان انگلیسی باشد و دارای ساختار زیر باشد:

Lesson Index + Complete Date + Student name + Subject

مثال : HS 14020209 Sahebihagh History of health system

توجه بفرمایید:

که در نام گذاری فایل به جای علامت بعلاوه یک کاراکتر خالی در نظر گرفته شده؛

تاریخ کامل نوشته شده و ماه و روز با دو رقم مشخص شده برای مثال به جای برج 1 نوشته شده 01

اگر تاریخ کنفرانس شما به دهه اول ماه بیفته همین قاعده را باید رعایت کنید برای مثال سوم مهر را به این شکل بنویسید : 14020703 به جای 7 بنویسید 07

۶. چنانچه دانشجویان پاورپوینت های خود را اصلاح نموده و **مجدد** به اینجانب ارسال می نمایند ضروری است **تاریخ ارسال جدید** را روی نام فایل پیوستی بنویسند؛

دانشجویان باید تغییرات انجام گرفته را در متن ایمیل گزارش کند. برای مثال :

استاد ارجمند ؛

سلام

به مطالب کنفرانس ام دو رفرنس جدید اضافه کردم و این مطالب در اسلایدهای شماره ۱۸ و ۱۹ آمده است؛

با احترام

نکته: دانشجویانی که در طول ترم کلیه ایمیل ها و فایل های خود را بدون خطا با شرایط گفته شده ارسال نمایند **یک نمره تشویقی** دریافت خواهند نمود و دانشجویانی که این شرایط را رعایت نمایند در بار اول تذکر گرفته و در دفعات دوم و سوم به ترتیب ۵/۰ و ۱ نمره از نمره نهایی آنهایی کسر خواهد شد.
ضروری است دانشجوی سابقه ایمیل کلیه فایل های ارسالی خود را تا ثبت نهایی نمره درس در برنامه هم آوا روی ایمیل خود حفظ نماید.

حداقل نمره قبولی برای این درس : ۱۴

تعداد جلسات غیبت مجاز برای این واحد درسی : ۲ جلسه (مثل بیماری خود دانشجو و فوت افراد درجه یک شامل پدر و مادر و برادر و خواهر برای افراد مجرد و پدر و مادر و همسر و فرزند برای افراد متأهل).

منابع :

منابع معرفی شده از شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی:

- 1- Butler, J.T.Principles of health education and health promotion, Englewood Co, Morton publishing company.
- 2- Clark, M. J. Community Health nursing-Advocacy for population health. Upper saddle river, N.J. pearson prentice Hall.
- 3- Katz J. Peberdy A. and Doughins J., Promoting Health : Knowledge and Practice, Red Globe Press.
- 4- Merson.M H Balck, R E Mills A. J. International public health: Diseases, programs, systems and polices Jones and Bartlett publishers.
- 5- Seedhouse D. Health:The foundation for achievement health, John Wiley and Sons. LTD.
- 6- Stanhope M. Lancaster, J. Foundations of Nursing in the community, Mosby.
- 7- Talbot,L.Verrinder G. Promoting health- The primary health care approach, Elsevier.

۸- پارک جی ای ، پارک ک. درسنامه پزشکی و اجتماعی (کلیات خدمات بهداشتی)، ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران : انتشارات سماط،.

۹- حلم سرشت پریش و اسماعیل دل پیشه. بهداشت عمومی، ، تهران: نشر چهر

۱۰-رحیمی نسرین. اصول و مبانی خدمات بهداشتی، تهران: انتشارات شهراب

۱۱-شجاعی تهرانی حسین و فرید عبادی فرد آذر، اصول خدمات بهداشتی. تهران: انتشارات سماط

سایر منابع :

۱. شادپور، کامل. شبکه مراقبتهای اولیه بهداشتی در ایران. وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی با همکاری صندوق کودکان سازمان ملل متحد(یونیسف)، ۱۳۷۲.
۲. طرح شبکه جامع استان آذربایجان شرقی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز.

۳. صدری زاده، بیژن. برنامه ریزی کلی بعنوان بخشی از فرایند مدیریت برای توسعه کشور. انتشارات آموزش بهداشت، ۱۳۶۵.
۴. نیکپور، بهمن و سعید آصف زاده و فرشته مجلسی. مدیریت و برنامه ریزی بهداشت و درمان. موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۸.
۵. آصف زاده، سعید. مدیریت و برنامه ریزی بهداشت و درمان. انتشارات دانشگاه تهران. ۱۳۶۹.
۶. ادهم، داود. نظام های عرضه خدمات بهداشتی درمانی در ایران و جهان. موسسه فرهنگی انتشاراتی یاوریان. ۱۳۸۶.
۷. باقری لنکرانی، کامران و همکاران. به داشت بهداشت: دانش و تجارب مدیران ارشد و خبرگان در روند توسعه شبکه های بهداشتی ایران. تهران: انتشارات خسروی، ۱۳۹۳.
۸. جنتی، علی و حسین جبّاری بیرامی. سطح بندی خدمات در نظام سلامت. تبریز: انتشارات شروین، ۱۳۹۱.
۹. خیاطی، فریبا. اصول مدیریت خدمات بهداشتی. تهران: انتشارات آبیژ، ۱۳۸۳.

۵ رفرانس اصلی برای کنفرانس های ۵ دقیقه ای:

1. Stanhope – Marcia, Jeanette Lancaster. **Community & Public Health Nursing. St. Louis: Mosby Company.**
2. Clemen stone – Susan, Diane Gerber Eigsti, Sandra L. Mc Guire. **Comprehensive Community Health Nursing, Family, Aggregate & Community practice: St Louis: Mosby Company.**
3. Hitchcock – Janice E. Phyllis E. Schubert, sue A. Thomas. **Community Health Nursing: Caring in action. Albany: Delmar publishers.**
4. Smith – Claudia M. Frances A. Maurer. **Community Health Nursing: Theory and practice. Philadelphia: W.B. Saunders Company.**
5. Allender – Judith Ann & Barbara waltoneSpradley. **COMMUNITY HEALTH NURSING: Concepts and practics. Philadelphia: J.P. Lippincotte Company.**

فرصت هایی برای یادگیری بیشتر:

<http://iec.behdasht.gov.ir/>
<http://www.unicef.org/>
<http://www.unicef.org/iran/fa/children.html>
<http://www.who.int/en/>

با آرزوی موفقیت برای دانشجویان عزیز

